

Piumassusilimmik inuussutissarsiorneq

Asasakka tamassi,

Aasaannaqaaq 2025-ilu qiteqqutiinnartoq pisorpassuaqareerpoq isummersorfissaasunik.

Qulequtsiussara ingerlatassatut pilersaarusiatsinnit "*Suleqat piumassusik*"-mik taasamit tigusillunga atorpara, tassani ukkatarineqarlutik isumannaatsuunissaq isumannaallisaanermillu tunngaveqarneq – aammali sammineqarluni inuiaqatigiit ilutsinni qulequtaq imaannanngitsorujussuaq paquminartu-tut tnipangiutiinnarneqartartoq: Imminortarnerup qaffasinnerujussua. Siorna ernerma ikinngutai pi-ngasut imminneq pilersitaminnik toqukkut qimagupput. Inuussuttut 19-iniit 22-inut ukioqartut. Taakku ilai ilinniarnermik ingerlataqartuupput ilaalu suliffeqarlutik. Ilai angerlarsimaffeqanngillat piffissaatillugu ikorfartuisinnaasunik, ilaali ingerlalluartunik ilaqutaqarinneersuullutik. Pisulli ilaanni allatut tunngaveqarnissat pisariaqartinneqartarput. Uanga tulluusimaarutigaa pineqartunut sam-misut eqqartussallugit peqatigiiffittut qunusuissuseqaratta sunniteqarniarsaralutalu, ajornartor-siutip ammasumik oqallisigineqarnissaanut akiornissaanullu qanillisaataasinnaasunik.

Pissutigalugu – imaanngitsoq taamaakkaluartoq

Oqaatigigajuttarparput, Kalaallit Nunaat inuussutissarsiornermik ingerlatsiviussasoq *pissutigalugit inuussutissarsiornermut sinaakkusiat* pigisagut – oqarata taamaattoqaraluartoq. Ajorluartumilli amerlasuut killormut ingerlasoqarneranik misigisaqartarput. Maannali piffinnut ingerlavugut, inuus-sutissarsiortut, aningaasaliisartut avataanilu inuiaqatigiit allannguinnissamik oqariartuuteqarfigisaan-nut. Maannalu naalakkersuisorilikkgut annertuumik nammatassaqarlutillu isumalluarfigineqarput. Tamannalumi naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissusiaanni malunnarpoq, takuneqarsinnaalluni annertuumik inuussutissarsiorneq nukittorsaavigiumaneqartoq.

Maannamullu Naalakkersuisuulersut arlaqartut pitsaasumik oqaloqatigisareerpagut qaammatinilu aggersuni suli ataatsimeeqatigeqqittassallugit. Anguniakkagut erseqqilluarput: tassalu inuiaqatigiit politikkerisullu akornanni ataqatigiinermik nukittorsaanissaq, ataatsimoorluta siunertaqarluartunik angusaqarnissarput siunertaralugu. Ilaasortagut oqariartuuttassavagut inuussutissarsiornerup ukka-tarinissaa patajaatsumik tigummigatsigu, tamannami aaliangiisuusussaassamat qanoq aningaasa-qarnermut inissisimanissarput isikkoqalerumaartoq. Tamannalu sutigut tamatigut eqqarsaatitsinniit-tuarpoq.

Siunissaq pilersaarusiorneqartariaqarpoq – attavilersorfiussallunilu

Siulersuisuni maanna kinguaariit tulliusussanut sammisutigut iliuusissanik pilersaarusiorpugut, ukiup naannginnerani naammassineqartussatut naatsorsuutigisatsinnik. Tamatuma aqqissuussaanitta siu-nissami qanoq iluseqarnissaa tikkuussivigissavaa – inuiaqatigiinni allanngoriartornernut malinnaatil-lugu. Taamatut suliaqarnermi apeqquterpassuit nalilersuiffigineqartussaapput. Pilersaarutimmi ullutsinnut naleqquttuussaapput, suliffissaqarfiusumi allanngorartumi pissutsinut tulluussagaalluni, saniatigullu aamma isummersorfigissavagut suliffeqarfinni ulluinnarni pingaartinneqartut.

Malugisinnaaqaarput nunarsuup sinneranit nunatta soqutigineqalernikuunerujussua, piffissamilu kingulliunerusumi franskit præsidentiaata Macron-ip EU-p nunatsinnut attaveqarnerulernissaa tapersorsorlugu oqariartuuteqarpoq. Uagullumi nukittussusitsinnut

tunngaviupput ilutsinni avammullu attaveqarnigut. Aatsaallu nukittutigisumik inissisimavoq nunarsuuup sinnera suleqati-galugu siunissatta ilusilernissaa.

Ilinniarsimaneq inuiaqatigiittut toqqavissaraarput

Ilinniagaqarneq siunissatsinnut matuersaataavoq – minnerunngitsumik uagut nunatsinnut atatillugu. Ernumaammiutigalugu takuara oqaatsitta salliutinnissaa tunngaviliullugu atuartut nukarliunerusut akornanni ilinniagassatigut ikilisaanialersaarneq. Aap oqaatsigut pingaaqaat, kisianni ilinniagassat allat tamatumunnga pilliutigissanngilagut. Kissaatiginartikkaluarpaa killilersuineq pinnagu, taarsi-ullugu aqqqissugaalluarmut qaffassaaneq ingerlanniarneqassasoq, meeqqatta siunissami ilinniaq-qinnissaat eqqarsaatigalugu meeqqanut pitsaasumik atuartitsinissap neqeroorutigineqarnissaa. Kalaallisummi ilinniartitsineq tunullinneqarluniluunniit allanngornavianngilaq, mianeralugulu imertertuassavarput. Kisianni allatut aamma ilinniartinneqarnermut naalleraasussatut inissinne-qaqquanngeqaaq. Taamaattumik paasiumunaatsippaa sooq tamama saniatigut ingerlanneqar-tunut sanngiillisaassutinngortinneqarniarpasinnara.

Oqaatsigut sallertut angunigaassanngillat – sakkussaallutilli. Ilinniagassanut sakkussaq pingaartoq, inuusaatitsinnik kinaassutsitsinnillu siuarsaanissatsinni pingaaruteqartuussaq. Pisariqartippagut meeqqat inuusuttullu, inuiaqatigiinni peqataasinnaasut aamma suliffissaqartitsiviusuni. Taamaammat inooqataanissamut qaammasaqarnerulernissamullu aqqutissiuussinissat pingartuup-put. Ilami oqaatsivut ilinniagassallu allat imminnut akersuutinngillat – imminnulli tasiorlutik ingerlan-neqartariqarput.

Inuiaqatigiit mikisut angisuunik peqateqarnissamut pisariaqartitsipput

Inuit ikittunnguuvugut allanngoriartortumi inuiaqatigiittut inuusugut. Inuit, piginnaassutsit pisuussu-tsillu pisariaqartinneqarput. Amerlasuut Kalaallit Nunaat angerlarsimaffissatut suliffissatullu – tassani inunngorsimanngikkaluarlutik – toqqartarpaat. Isumaqarpungalu tamanna tikilluaqqulluarneqartari-artoq, atorfissaqartikkatsigimmi kikkut inuiaqatigiinnut tunngavissieqataalutik tunniussueqataasut.

Ajoraluarmutillu suleqatinit avataaneersunut atatillugu tusartarparput – minnerunngitsumnik Asiameersut eqqarsaatigalugit – misigisat misillernartut pisartut. Ajuusaarnarlunilu tamanna eqqortinnartaqaaq. Sulisitsisunut peqatigiiffittut ilaasortatta toqqammavii tulluusimaarutigaaqut: isumaqatigiissuteqarnerit, suleqatigiinnerit inuppalaassuseqarnerillu.

Suliffeqarfiit ilaasortarisatta ilarpassui ataatsimoortitsinissamut atatillugu akisussaassuseqartorujus-suulutik ingerlatsipput, najugaqavissunut avataaniillu sulisorisaminnut atatillugu. Taamaannerlu attattariaqarparput, allatut pissusilersornerit tusarliunneqartartut akuerinagit. Nalunngilaralu suliffe-qarfiit ilaasa sulisutik SIK-mut ilaasortanngornissaannut kaammattortaraat. Pisariaqartippagummi ataatsimoorfiit nukittuut aqqqissuusaalluarmut sinaakkusersugaasut – taamattummi tamatsinnut iluaqusiisuummata. GE-p SIK-llu suleqatigiinnerat pitsaasuvoq, peqatigiillutalu aqqqissinnaasagut annertupput.

Attaveqarnerit nukittuut – angusat pitsaasut

Nunannaarutigivara GE/Sullisitsisut orniginartinneqartuarmat politikerinit, inuussutissarsiortunit, NGO-nit pisortanilu suliffeqartunit. Illuinnasiunngitsumik

neqeroorutigisarpagut oqaatsit arlaqartut atorlugit ilisimasagut takorluukkagullu. Upernaaq mannalu Qallunaat Nunaanni naalakkersuisut siulittaasut Mette Frederiksen ataatsiumeeqatigaara isumaqatigiissutigagullu: Nipigut ilisimasagullu ataatsimut sunniuteqarluartartut.

Soorlu oqaatigisaripput: *"Inuussutissarsiorneq nukittoq inuiaqatigiinnik nukittuunik pilersitsisarpoq – inuiaqatigeeqanngippallu inuussutissarsiortoqarnavianngikkaalarpoq."*

Aasaq - ernumassuteqarnerup neriunnerullu akornani

Maanna aasaannaqaaq kissalluni sivilisumillu qaammasarluni aammali ernumassuteqarfiulluni – minnerunngitsumik aalisarnermut inatsimmut nutaamut sammisutigut kingunerusut eqqarsaa-tigalugit. Isertitatigut annaasat, sulisoqarnikkut eqquinerluutit, pigisanik tuniortuinerit aammalu inuiaqatigiit inuunerinnissaannut akissat ikinnerulersut.

Aammali nuannaarutissarpassuaqarpoq. Takornariaqarneq ingerlarsorpoq taamallu nunarput tamakkerlugu suliffeqarfinnit nunarsuarmi nunanit assigiinngitsunit tikeraartorpassuit tikilluaqqu-neqarlutik. Inuuneq qiimarpasippoq – pisut nutaat aqqutigalugit. Pisut nunatsinnut tamarmut siammasissumik iluaqutaasussanngorlugit siammaateqqunaqisut.

Neriuppunga kvartalimi aggersumiit sanaartornermut sammisut pitsaanerulerumaartut. Pisariaqarput pilersaarutit suliarinnittussarsiuussisarnerillu pitsaanerusut, ineriartorneq suliffissaqartitsinerlu pitsaanerusut ingerlaannartikkumalluguit.

GE inuiqatigiit nukittunerulersinnissaanut qanoq iliornissat ukkatanerineqarnissaanut pilersueqa-taassarpoq, isumannaarumallugu killilersuutaasinnaasut pitsaaliornissaat angujumallugit siuariat-torlunilu alliartortitsinissaq.

Tamassi aasarsiorluarnissassinnik kissaallusi.

Inussiarnersumnik inuulluaqqusillunga

Krissie winberg

Siulersuisunut siulittaasoq, Grønlands Erhverv/Sulisitsisut